EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 8.6.2026
COM(2026) 270 final

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o „zavezah za zaupanje v statistiko“ držav članic, kot se zahteva z Uredbo (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

o „zavezah za zaupanje v statistiko“ držav članic, kot se zahteva z Uredbo (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009

1. UVOD

1.1. Uredba (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki

To poročilo je bilo pripravljeno v skladu z Uredbo (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki, kakor je bila nazadnje spremenjena z Uredbo (EU) 2024/3018[1], zlasti s členom 11(4), ki določa:

„Komisija na podlagi letnih poročil, ki jih pošiljajo države članice, redno spremlja zaveze držav članic, ki se po potrebi posodabljajo. […] *Komisija do 9. junija 2018 in nato vsaki dve leti Evropskemu parlamentu in Svetu poroča o objavljenih zavezah, po potrebi pa tudi o poročilih o napredku.“*

To poročilo zajema obdobje od januarja 2024 do decembra 2025 (v nadaljevanju: „to obdobje poročanja“). Prejšnja poročila so bila objavljena v letih 2018[2], 2020[3], 2022[4] in 2024[5].

1.2. Zaveza za zaupanje v statistiko

V skladu s členom 11(3) Uredbe (ES) št. 223/2009 „*[d]ržave članice in Komisija sprejmejo vse potrebne ukrepe, da se ohrani zaupanje v evropsko statistiko. V ta namen si države članice in Komisija z ‚zavezami za zaupanje v statistiko‘ dodatno prizadevajo za zagotavljanje zaupanja javnosti v evropsko statistiko in napredka pri izvajanju statističnih načel iz Kodeksa ravnanja*.“

Zaveze za zaupanje v statistiko (v nadaljnjem besedilu: zaveze) so bile določene kot del cilja krepitve okvira za vodenje kakovosti na področju statistike[6]. Njihov namen je vključiti vlade v stalno prevzemanje odgovornosti za to, da njihove države upoštevajo Kodeks ravnanja evropske statistike (v nadaljnjem besedilu: Kodeks ravnanja)[7].

S Kodeksom ravnanja so bila ustvarjena merila za razvoj, pripravo in razširjanje evropske statistike. Zajema 16 načel, ki se nanašajo na institucionalno okolje, statistične procese in statistične rezultate. Njegov glavni cilj je zagotoviti, da statistika, pripravljena v okviru evropskega statističnega sistema (ESS), ustreza ne le merilom kakovosti, temveč tudi drugim načelom, kot so strokovna neodvisnost, nepristranskost in objektivnost.

V uvodni izjavi 17 Uredbe (EU) 2015/759[8] o spremembi je navedeno: *„Z vključitvijo nacionalnih vlad v odgovornost pri izvajanju Kodeksa ravnanja evropske statistike (v nadaljnjem besedilu: Kodeks ravnanja) bi se lahko izboljšala kakovost evropske statistike in okrepilo zaupanje uporabnikov. V ta namen bi morala ‚zaveza za zaupanje v statistiko‘ (v nadaljnjem besedilu: zaveza), ki jo vzpostavi država članica in upošteva nacionalne posebnosti,*

---

[1] Uredba (ES) št. 223/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2009 o evropski statistiki ter razveljavitvi Uredbe (ES, Euratom) št. 1101/2008 Evropskega parlamenta in Sveta o prenosu zaupnih podatkov na Statistični urad Evropskih skupnosti, Uredbe Sveta (ES) št. 322/97 o statističnih podatkih Skupnosti in Sklepa Sveta 89/382/EGS, Euratom, o ustanovitvi Odbora za statistične programe Evropskih skupnosti (UL L 87, 31.3.2009, str. 164).

[2] COM(2018) 516 final.

[3] COM(2020) 278 final.

[4] COM(2022) 333 final.

[5] COM(2024) 390 final.

[6] COM(2011) 211 final.

[7] Kodeks ravnanja evropske statistike – revidirana izdaja 2017 – katalogi izdelkov – Eurostat (europa.eu).

[8] Uredba (EU) 2015/759 z dne 29. aprila 2015 o spremembi Uredbe (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki (UL L 123, 19.5.2015, str. 90).

vključevati posebne zaveze vlade te države članice za izboljšanje ali ohranjanje pogojev za izvajanje Kodeksa ravnanja. Ta zaveza, ki bi se morala po potrebi posodabljati, bi lahko vključevala nacionalne okvire zagotavljanja visoke kakovosti, vključno s samoocenjevanjem, ukrepi za izboljšanje in mehanizmi spremljanja.“

2. PREGLED ZAVEZ ZA ZAUPANJE IN POROČIL DRŽAV ČLANIC

To poročilo ponuja pregled konkretnih ukrepov, ki so jih države članice sprejele v tem obdobju poročanja, da bi ohranile zaupanje v evropsko statistiko in izboljšale pogoje za izvajanje Kodeksa ravnanja.

2.1. Oblika zaveze

Uredba (ES) št. 223/2009 ne določa pravil o tem, kakšno obliko bi morala imeti zaveza. Vendar je treba cilj ohranjanja zaupanja javnosti doseči z zavezo vlade, da bo ustvarila pogoje za visokokakovostno statistiko.

Kot je navedeno v prejšnjih poročilih Komisije o zavezah za zaupanje držav članic, nazadnje iz leta 2024[9], večina držav članic meni, da nekateri deli njihove zakonodaje predstavljajo njihovo zavezo. Občasne spremembe te zakonodaje v tem obdobju poročanja, kot so bile sporočene Komisiji, kažejo, da se države članice še naprej zavedajo pomena zaupanja javnosti v statistiko. Komisija na splošno ugotavlja, da se je število držav članic, ki so pripravile samostojne zaveze, z leti nekoliko povečalo; saj je v tem obdobju poročanja ena država v ESS vzpostavila novo samostojno zavezo, druga država pa je obnovila eno obstoječo samostojno zavezo.

2.2. Vloga medsebojnih strokovnih pregledov ESS in poročil o kakovosti

Medsebojni strokovni pregledi ESS in poročila o kakovosti so stalni element poročil držav članic o zavezah za zaupanje v statistiko.

2.2.1. Medsebojni strokovni pregledi ESS – skladnost s Kodeksom ravnanja

Cilj ESS, v katerem sodelujejo Eurostat in nacionalni statistični organi držav članic EU in držav Evropskega združenja za prosto trgovino (EFTA), je priprava visokokakovostne evropske statistike. Da bi zagotovili visoko kakovost statistike, je ESS oblikoval skupni okvir kakovosti[10], katerega temelj je Kodeks ravnanja. Skladnost nacionalnih statističnih organov z vsemi načeli in kazalniki Kodeksa ravnanja se redno ocenjuje v okviru medsebojnih strokovnih pregledov ESS. Prejšnji krogi medsebojnih strokovnih pregledov ESS so bili opravljeni v obdobjih med letoma 2006 in 2008 ter letoma 2013 in 2015. Komisija je maja 2024 objavila rezultate tretjega kroga medsebojnih strokovnih pregledov ESS, ki je zajemal obdobje med letoma 2021 in 2023[11]. Posamezna poročila o medsebojnih strokovnih pregledih so na voljo na Eurostatovem spletišču[12].

Medsebojni strokovni pregledi ESS so ključni mehanizem za krepitev verodostojnosti in zanesljivosti statističnih sistemov v vseh državah članicah. Zagotavljajo strukturiran pristop k ocenjevanju spoštovanja uveljavljenih standardov in natančno opredeljujejo področja, ki jih je treba izboljšati. Zadnji krog medsebojnih strokovnih pregledov je imel dva cilja:

[9] COM(2024) 390 final.
[10] Okvir za zagotavljanje kakovosti – Kakovost – Eurostat.
[11] Register dokumentov Komisije – SWD(2024) 136 (europa.eu).
[12] Tretji krog (2021–2023) – Eurostat (europa.eu).

- pregledati usklajenost ESS s Kodeksom ravnanja, da se dokaže, da gre za sistem, ki temelji na načelih Kodeksa ravnanja,
- pomagati nacionalnim statističnim uradom (NSU) in drugim nacionalnim organom pri nadaljnjem izboljševanju in razvoju nacionalnih statističnih sistemov s pripravo v prihodnost usmerjenih priporočil, hkrati pa spodbujati vladne organe, da podprejo izvajanje teh priporočil.

Glede na drugi cilj so v medsebojne strokovne preglede ESS vključeni deležniki, ki niso del nacionalnih statističnih sistemov, kot so vladni organi, vključno z možnostjo izdaje priporočil, naslovljenih nanje, da bi jih spodbudili k podpori ugotovitev, opredeljenih med pregledi.

Vse države članice so v poročilih Komisiji za to obdobje poročanja poudarile pomembno vlogo medsebojnih strokovnih pregledov ESS pri ugotavljanju vrzeli in možnosti za krepitev svojih statističnih okvirov. Opozorile so, da so bistven del postopka medsebojnega strokovnega pregleda nadaljnji ukrepi za izboljšanje, saj zagotavljajo, da se priporočila, ki izhajajo iz pregledov, učinkovito izvajajo.

2.2.2. Poročila o kakovosti

Pri izboljševanju statističnih procesov in zagotavljanju celovitosti statistike imajo ključno vlogo poročila o kakovosti statističnih proizvodov. V poročilih Komisiji za to obdobje poročanja je več držav članic poudarilo pomen poročil o kakovosti za sistematično ocenjevanje in izboljševanje kakovosti.

Več držav članic je poročalo, da so v zadnjih letih v sisteme statistične obdelave vključile enotne standarde kakovosti in kazalnike ter z usposabljanji razširile znanje o zadevah, povezanih s kakovostjo. Ta prizadevanja poudarjajo ključno vlogo poročil o kakovosti pri krepitvi zaupanja v uradno statistiko ter upoštevanju novih tehnoloških in metodoloških vidikov.

2.3. Posebni ukrepi, sprejeti na nacionalni ravni za ohranjanje zaupanja v evropsko statistiko in izboljšanje pogojev za izvajanje Kodeksa ravnanja

V poročilih, ki so jih države članice poslale Eurostatu, so bili podrobno navedeni različni strateški ukrepi, sprejeti na nacionalni ravni za izboljšanje statističnih sistemov. Ti odražajo širok nabor prizadevanj, usmerjenih v prilagajanje novim izzivom, izpopolnjevanje metodologij, čim boljšo uporabo tehnologije in zagotavljanje, da statistični rezultati učinkovito izpolnjujejo potrebe uporabnikov.

2.3.1. Komunikacijske dejavnosti

Države članice so v poročilih Komisiji za to obdobje poročanja navedle različne komunikacijske dejavnosti, namenjene povečanju statistične pismenosti in uporabe uradnih podatkov. Pobude na tem področju so vključevale izobraževalne programe in delavnice, zasnovane tako, da različnim ciljnim skupinam pomagajo bolje razumeti statistične metode in razložiti podatke.

Poudarek je bil tudi na čim učinkovitejši uporabi platform družbenih medijev za široko in učinkovito razširjanje statističnih informacij. Te platforme se uporabljajo za doseganje širšega občinstva s pravočasnimi posodobitvami in privlačnimi vsebinami, ki omogočajo interakcijo in razpravo.

Več držav članic je dalo prednost sodelovanju z novinarji, s čimer so prepoznale pomen razširjanja točnih informacij. Pobude držav članic so vključevale ciljno usmerjene informativne sestanke in delavnice za novinarje, da bi jim zagotovile potrebno razumevanje in vire za točno in celovito poročanje o statističnih podatkih.

Ukrepi držav članic v tem obdobju poročanja kažejo, da je vzpostavitev središča za zaupanje in preglednost na spletiščih statističnih organov lahko dober način za zagotavljanje dostopnosti ustreznih informacij o ključnih vidikih priprave statistike, vključno z informacijami o metodoloških zadevah in zaupnosti.

V tem obdobju poročanja so države članice opravile tudi veliko dela na področju pomoči malim in srednjim podjetjem (MSP), da bi čim bolje izkoristila statistične podatke. Države članice so z zagotavljanjem prilagojenih statističnih podatkov in podpore želele pomagati MSP pri uporabi podatkov za sprejemanje poslovnih odločitev. To je posledično prispevalo h gospodarski odpornosti in rasti MSP.

Za nadaljnjo podporo pri razlagi in uporabi statističnih objav so se države članice osredotočile na zagotavljanje celovitih metapodatkov. Ti metapodatki so spremljali statistične objave in služili za pojasnjevanje metodologij, virov in omejitev podatkov, s čimer so povečali preglednost ter deležnikom pomagali pri učinkovitem razumevanju in uporabi podatkov.

Take pobude lahko okrepijo zaupanje javnosti v dejavnosti posameznih organov in v uradno statistiko na splošno.

2.3.2. Ukrepi v zvezi z zadovoljstvom uporabnikov in sodelovanjem z njimi

Države članice so se osredotočile na povečanje zadovoljstva uporabnikov in izboljšanje sodelovanja z njimi z inovativnimi metodami anketiranja ter ciljno usmerjenimi prizadevanji za različne skupine uporabnikov. Komisija opaža trend vse pogostejše uporabe anket o zadovoljstvu uporabnikov na nacionalni ravni, pri čemer se uvajajo inovativne prakse, kot so mikroankete. Te manjše in pogostejše ankete državam članicam omogočajo, da pravočasno dobijo vpogled v povratne informacije uporabnikov, kar omogoča hitro prilagajanje in odzivanje na potrebe ter pomisleke uporabnikov.

Države članice so poročale tudi o razširjenih dejavnostih sodelovanja z javnostmi, ki vključujejo širok nabor skupin uporabnikov, pri čemer so upoštevale različne potrebe in pričakovanja v različnih sektorjih. Vključene so bile posamezne skupine, kot so raziskovalci, izobraževalci, podjetja in oblikovalci politik, ki so prejele statistične podatke, prilagojene njihovim konkretnim interesom in potrebam.

Države članice so poročale tudi o svojih proaktivnih pristopih k neposrednemu sodelovanju z uporabniki prek delavnic, forumov in svetovalnih odborov.

Vse te dejavnosti so bile namenjene vzpostavitvi platform za dialog in povratne informacije, ki uporabnikom omogočajo, da izrazijo svoje potrebe in želje glede statističnih podatkov in storitev, s čimer se povečuje zaupanje v statistiko.

2.3.3. Ukrepi v zvezi s preglednostjo in posvetovalnimi organi

Pobude držav članic za povečanje preglednosti so vključevale jasnejše komuniciranje z deležniki o metodologijah, virih podatkov in omejitvah, da bi ti statistične rezultate lažje razumeli in si jih ustrezno razlagali.

Komisija ugotavlja, da so se na nacionalni ravni ustanovili in/ali okrepili posvetovalni organi, da bi se še dodatno povečala preglednost in vključevanje deležnikov. Ti organi, ki jih sestavljajo strokovnjaki in predstavniki iz različnih sektorjev, so zagotavljali smernice in povratne informacije o programih in prednostnih nalogah statističnih organov.

S spodbujanjem dialoga med statističnimi organi in deležniki posvetovalni organi prispevajo k informiranemu odločanju ter usklajenosti s potrebami uporabnikov, s čimer krepijo zaupanje v evropsko statistiko ter splošno relevantnost in učinek statističnih dejavnosti.

2.3.4. Ukrepi v zvezi s sodelovanjem z akademsko skupnostjo

V tem obdobju poročanja so države članice sodelovale z akademsko skupnostjo, vključno z univerzami in raziskovalnimi inštituti, da bi izboljšale statistične metodologije in olajšale dostop do dragocenih podatkovnih virov. Namen teh partnerstev je bil izkoristiti strokovno znanje akademske skupnosti na področju metodoloških inovacij, da bi zagotovili, da statistični pristopi ostanejo zanesljivi, aktualni in usklajeni z najboljšimi praksami.

Izboljšanje statističnih metodologij je bilo eden ključnih poudarkov, pri čemer so pobude pogosto vključevale skupne raziskovalne projekte in metodološke študije. To sodelovanje je prispevalo k razvoju naprednih tehnik in orodij, s čimer sta se izboljšali splošna kakovost in zanesljivost statističnih podatkov.

V okviru tega sodelovanja so države članice za prednostno nalogo štele dostop do mikropodatkov. Prizadevale so si poenostaviti postopke, in sicer tako, da so raziskovalcem omogočile dostop do podrobnih naborov podatkov za znanstvene namene. Tak dostop podpira zmožnost akademske skupnosti, da izvajajo celovite analize in dosežejo širše razumevanje družbenih in gospodarskih pojavov.

Aktivno sodelovanje z akademskimi ustanovami s podpiranjem okolja, ki spodbuja raziskovalno utemeljena spoznanja, odraža skupno zavezanost stalnemu izboljševanju statističnih praks.

Sodelovanje z akademskimi ustanovami pomaga krepiti zaupanje v uradno statistiko.

2.3.5. Ukrepi v zvezi s sodelovanjem s študenti

Države članice so poročale o ukrepih za večjo vključenost študentov in spodbujanje njihovega zanimanja za uradno statistiko. Ključno orodje za sodelovanje so statistična tekmovanja, katerih cilj je med mladimi spodbuditi zanimanje in inovativnost. Na teh tekmovanjih študente pogosto postavljajo pred izziv, da analizirajo podatke ali predlagajo rešitve za statistične probleme, s čimer pridobijo praktičen vpogled v statistiko.

Ena država članica je na primer poročala o redni mednarodni konferenci, ki je prvič vključevala predstavitev evropskega magistrskega študija uradne statistike, pobude, ki jo vodi Eurostat. Tovrstne dejavnosti študentom pomagajo pridobiti celovito znanje in spretnosti na področju uradne statistike, s tem pa izboljšujejo njihove karierne možnosti in prispevajo k oblikovanju prihodnje generacije statističnih strokovnjakov.

Prizadevanja držav članic za ozaveščanje so bila zasnovana tako, da med študenti povečajo ozaveščenost o uradni statistiki in jim pomagajo spoznati, kako pomembna in koristna je uradna statistika, ter s tem spodbudijo novo generacijo statistično pismenih posameznikov, ki so pripravljeni prispevati k statistični skupnosti in širše.

2.3.6. Ukrepi v zvezi s posodobitvijo in inovacijami, zmanjšanjem obremenitev in poenostavitvijo v nacionalnih statističnih sistemih

Države članice so poročale o pomembnih reformah za posodobitev organizacije in delovanja nacionalnih statističnih organov. V ospredju teh reform, katerih cilj je bil poenostaviti procese in izboljšati učinkovitost, je bila digitalizacija. Z uvedbo digitalnih orodij in platform na

nacionalni ravni so se izboljšali zbiranje, obdelava in razširjanje podatkov ter omogočili hitrejši in natančnejši statistični rezultati.

Države članice so okrepile sodelovanje z organi, pristojnimi za vire upravnih podatkov, da bi omogočile celovitejše povezovanje in uporabo podatkov. Ta prizadevanja omogočajo zmanjšanje podvajanja in izboljšanje kakovosti statistike.

Države članice so poudarile, da je ključni element institucionalnega izboljšanja usposabljanje osebja. V tem obdobju poročanja so vlagale v programe strokovnega razvoja za izboljšanje veščin s področij podatkovne znanosti, analize in digitalnega upravljanja, s čimer so zagotovile, da so zaposleni ustrezno usposobljeni za delo s sodobnimi sistemi in metodologijami.

Med glavnimi prednostnimi nalogami držav članic so bili še naprej ukrepi za zagotovitev zaupnosti in varstva osebnih podatkov. Izvajale so stroge ukrepe in tehnologije za zaščito zaupnih informacij, s čimer so zagotovile skladnost s predpisi o zasebnosti ter ohranile zaupanje javnosti v integriteto statističnih praks.

Ukrepi za zmanjšanje bremena za anketirance in poenostavitev postopkov so bili usmerjeni v poenostavitev zbiranja podatkov, večjo ponovno uporabo obstoječih podatkov, dostop do upravnih podatkov ter izboljšanje orodij za poročanje. Cilj ukrepov je bil zagotoviti dostop do upravnih podatkov z vzpostavitvijo dialoga z imetniki podatkov in spodbujanjem sodelovanja. Drugi primeri vključujejo razvoj kanalov za enkratno vnašanje podatkov ali poročanje na enem mestu ter omogočanje bolj avtomatiziranega prenosa podatkov (npr. izmenjava med stroji) skupaj s širšimi ukrepi, kot je zagotavljanje praktičnih povratnih informacij anketirancem za lažje in manj zamudno izpolnjevanje obveznosti.

3. ZAKLJUČEK

Kot je določeno v Uredbi (ES) št. 223/2009 o evropski statistiki, zaveze držav članic za zaupanje v statistiko pomagajo zagotavljati zaupanje javnosti v evropsko uradno statistiko in napredek pri izvajanju statističnih načel Kodeksa ravnanja.

Ukrepi, predstavljeni v tem poročilu, odražajo zavezanost držav članic zagotavljanju zanesljivosti in verodostojnosti evropske uradne statistike.

Ohranjanje zaupanja javnosti v evropsko uradno statistiko – okrepljeno s trajno zavezanostjo držav članic ohranjanju in krepitvi zaupanja v statistiko – je bistveno za zagotavljanje nadaljnje relevantnosti, verodostojnosti in integritete evropskega statističnega sistema kot celote. Enako pomembno je za omogočanje Evropski uniji in njenim državam članicam, da se spoprimejo s sedanjimi in prihodnjimi izzivi s sprejemanjem odločitev, utemeljenih na objektivnih podatkih in trdnih dokazih, s čimer se krepita demokratična legitimnost in odgovornost javne politike.